

УДК 61:378.147.31

В.М. Кулаєць

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА ЗНАЧЕННЯ ЛЕКЦІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ

ДВНЗ “Івано-Франківський національний медичний університет”

Резюме. У статті розглядаються різні аспекти подачі лекційного матеріалу лікарям-інтернам. Лекція є важливою складовою частиною навчального процесу та основним методом досягнення компетентності майбутнього лікаря. Зміст лекцій лікарів-інтернів визначається тематичним планом вивчення того чи іншого захворювання, завданнями та вказівками викладача. Сьогодення вимагає від нас використання нових методів та методик, впровадження новітніх технологій, різноманітності підходів і поліпшення якості викладання. Лекція залишається на сьогодні традиційно провідною формою навчання у ВНЗ. Метою нашого дослідження було ви-

значення значимості і місця лекції, а також значення особистості лектора на сучасному етапі навчання інтернів вищого медичного навчального закладу. Від майстерності і досвіду лектора залежить максимальне використання потенційних можливостей лекції, як провідної форми навчання, а саме науковий рівень підготовки інтернів і мотивація до вивчення предмета. Процес навчання, починаючись на лекції, продовжується на практичних заняттях і поглиблюється самостійною роботою.

Ключові слова: лікар-інтерн, навчальний процес, лекційний матеріал.

Важливим етапом підготовки в лікарській справі є післядипломне навчання – інтернатура.

Мета навчання в інтернатурі – поглиблення теоретичних знань, набуття і вдосконалення практичних навичок за певним фахом, підготовка лікарів до самостійної професійно-службової діяльності. Інтернатура для лікарів-інтернів є першим кроком самостійної післядипломної освіти. Сьогодення вимагає від нас використання нових методів та методик, впровадження новітніх технологій, різноманітності підходів і поліпшення якості викладання [4]. Але не завжди “нове” краще ефективніше “давно забутого старого”. Лекція залишається на сьогодні традиційно провідною формою навчання у вищому навчальному закладі (ВНЗ), зокрема на етапі післядипломного навчання [2]. Будучи головною ланкою дидактичного циклу навчання, вона виконує наукові, виховні та світоглядні функції, вводить інтерна у творчу лабораторію лектора і розкриває нові, сучасні підходи до діагностики та лікування різних захворювань [3].

Лекція – методологічна та організаційна основа всіх форм навчальних занять, у тому числі самостійних [5]. Методологічна основа – оскільки вводить лікаря-інтерна в науку взагалі, додає навчальному курсу концептуальність, а організаційна – оскільки всі інші форми навчальних занять, так чи інакше, “зав’язані” на лекцію, найчастіше логічно слідує за нею, спираються на неї змістовно і тематично.

За силою особистого емоційного впливу лектора, його контакту з аудиторією, виробленого враження, загального впливу на лікарів-інтернів лекційний спосіб передачі навчального матеріалу найбільш вдалий. Лекція розкриває понятійний апарат конкретної галузі знання, проблеми, логіку, дає цілісне уявлення про предмет, показуючи його місце в системі науки, зв’язок зі спорідненими дисциплінами, збуджує інтерес до предмета, розвиває професійні інтереси, значною мірою визначає зміст інших видів занять.

Готуючись до лекції на етапі післядипломного навчання, особливу увагу слід приділяти алгоритмізації діагностики, лікування та профілактики найбільш поширених захворювань [1]. На кафедрі терапії і сімейної медицини післядипломної освіти Івано-Франківського національного медичного університету при підготовці до лекції лектори використовують різноманітні сучасні джерела: уніфіковані клінічні протоколи, матеріали міжнародних клінічних досліджень, монографії та журнали, дані інтернету. Справжній викладач, педагог за покликанням, готується до лекції не напередодні або за годину – дві до початку, а завжди, протягом усієї своєї діяльності, все життя [5].

Тому що основне завдання лектора не тільки піднести аудиторії інформацію в повному обсязі за заданою темою, але і зацікавити лікаря-інтерна так, щоб, повернувшись додому після лекції, він захотів доповнити отриману інформацію і звернувся б вже самостійно до монографій і журналів.

Особливо дієва авторська лекція, коли йдуть не стільки на дисципліну, скільки на “лектора”. Тімірязєв говорив з цього приводу, що лектор повинен бути не фотографом, але художником, не простим акустичним інструментом, передаючи усно побачене з книг, все повинно бути переплавлено творчістю. Тобто лекції повинні поєднувати правильність вирішення наукових проблем з пристрасністю, захопленістю ідеєю. На хороших лекціях процес розгляду навчальної інформації цілком керований, і зворотний зв’язок, який для цього необхідний, реально існує.

На посередніх і слабких лекціях зворотний зв’язок проявляється по-іншому, там дійсно лікарі-інтерни тільки роблять вигляд, що слухають, а іноді і не приховують, що не слухають, займаючись іншими, сторонніми справами. Відвідування таких лекцій дійсно має лише формальний характер.

Яким чином нині можна зацікавити сучасного лікаря-інтерна на післядипломному етапі навчання? Мультимедійна презентація, фільми з

оперативними втручаннями та розбором різних клінічних ситуацій, таблиці, малюнки, рентгенограми, дані ендоскопічних та комп'ютерних методів обстежень... на сьогодні є невід'ємною частиною навчального процесу, і здивувати та зацікавити лікарів-інтернів можна тільки оригінальною та захоплюючою презентацією даного лекційного матеріалу. А от особистий досвід, що запам'ятовується, приклади з власної лікарської практики, демонстрація тематичних хворих – це те, що може і повинно стати родзинкою лекції і ще більше зацікавити сучасного лікаря-інтерна [3].

На лекціях необхідне раціональне чергування підвищеної уваги, розумової напруги і послаблення їх шляхом відповідної розрядки [1]. У навчальному процесі, у тому числі на лекціях, важлива також творча обстановка. Досвідчений педагог-викладач вносить у свою мову живі образні порівняння, метафори, щоб його думки сприймалися дохідливо, переконливо, з інтересом. Дані теми є базовими згідно із затвердженою робочою програмою, і від якості та повноти їх викладу багато в чому залежить розуміння та засвоєння предметів “медичних нозологій” у цілому.

Істотний інтерес для кожного молодого викладача, який бажає стати хорошим викладачем, майстром красномовства, представляють зразки не тільки лекційного викладання, але й ораторського мистецтва [4]. На лекціях у вищій медичній школі, зокрема на факультеті післядипломної освіти, вчителю-лектору треба дивитися в аудиторію, ніби звертаючись персонально то до одного, то до іншого лікаря-інтерна, як до молодого перспективного спеціаліста. Слід особливу увагу приділяти наявності запитань до лектора серед лікарів-інтернів, бажанню висловити свою думку стосовно того чи іншого клінічного випадку наприкінці прочитаної лекції. Вчителю вищої медичної школи необхідно систематично працювати над нагромадженням і поглибленням своїх знань і над вдосконаленням своєї педагогічної, у тому числі і лекторської майстерності. Говорячи про педагогічні та психологічні якості лектора, треба

звернути увагу на розвиток волі і вміння підпорядкувати собі аудиторію.

Таким чином, працюючи з лікарями-інтернами на факультеті післядипломної освіти, колектив кафедри дійшов таких висновків:

1. Лекційна форма навчання не може бути замінена ніякою іншою. Відмова від лекцій знижує науковий рівень підготовки лікаря-інтерна, і тому лекція, як і раніше, повинна залишатися провідною формою організації навчального процесу на сучасному етапі післядипломного навчання лікарів-інтернів вищого навчального закладу.

2. Для того, щоб лекція стала живим, яскравим і змістовним повідомленням, необхідно обов'язково доповнити знання і професійний досвід широкою ерудицією, логікою аргументації, захопленістю своєю галуззю знань і внутрішньою потребою запалити нею молодих лікарів. А це означає, що лектору необхідно не тільки впливати на розум, але і на почуття своїх слухачів, тобто володіти відомими навичками красномовства.

3. Від майстерності викладача залежить максимальне використання потенційних можливостей цієї провідної форми навчання. Але процес навчання, починаючись на лекції, продовжується на практичних заняттях і поглиблюється самостійною роботою.

Література

1. Вавилин Е.В. Проблемы подготовки научно-педагогических кадров в вузе / Е.В. Вавилин // Вестник СГАП. – 2010. – № 2 (72). – С. 171-174.
2. Пидкасистый П.И. Педагогика. Учебник для вузов / П.И. Пидкасистый. – М.: Юрайт, 2009. – 430 с.
3. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования / С.Д. Смирнов. – М., 2003. – 75 с.
4. Попадинець О.Г. Інтеграція навчального процесу у вищих медичних закладах // О.Г. Попадинець, Н.В. Воронич-Семченко // Вісн. пробл. біол. і мед. – 2010. – Вип. 3. – С. 209-211.
5. Ковальчук Л.Я. Концептуальні підходи до інтегрованого середовища оцінки знань в медичній освіті / Л.Я. Ковальчук, В.П. Марценюк, А.В. Семенець // Клін. інформатика і телемедицина. – 2008. – № 5. – С. 71-76.

СОВРЕМЕННЫЙ ВЗГЛЯД НА ЗНАЧЕНИЕ ЛЕКЦИИ В УЧЕБНОМ ПРОЦЕССЕ ВРАЧЕЙ-ИНТЕРНОВ

В.М. Кулаец

Резюме. В статье рассматриваются различные аспекты подачи лекционного материала врачам-интернам. Лекция является важной составной частью учебного процесса и основным методом достижения компетентности будущего врача. Содержание лекций врачей-интернов определяется тематическим планом изучения того или иного заболевания, задачами и указаниями преподавателя. Настоящее требует от нас использования новых методов и методик, внедрение новейших технологий, разнообразия подходов и улучшения качества преподавания. Лекция остается на сегодня традиционно ведущей формой обучения в вузе. Целью нашего исследования было определение значимости и места лекции, а также значение личности лектора на современном этапе обучения интернов высшего медицинского учебного заведения. От мастерства и опыта лектора зависит максимальное использование потенциальных возможностей лекции, как ведущей формы обучения, а именно научный уровень подготовки интернов и мотивация к изучению предмета. Процесс обучения, начинаясь на лекции, продолжается на практических занятиях и углубляется самостоятельной работой.

Ключевые слова: врач-интерн, учебный процесс, лекционный материал.

**MODERN OPINION ON THE SIGNIFICANCE OF LECTURES IN EDUCATIONAL
PROCESS OF THE DOCTORS – INTERNS***V.M. Kulaiets*

Abstract. The article deals with various aspects of the lecture material supply of doctors-interns. A lecture is an important part of the educational process and the main method of achieving competence of future doctors. Contents of lectures for the doctors-interns is defined by the thematic plan of study of a disease, objectives and guidance of the teacher.

We are required to use new methods and techniques, introduce the latest technologies, the variety of approaches and improve the quality of teaching. A lecture is traditionally the leading form of education.

The aim of our study was to determine the significance and place of lectures, as well as the value of the lecturer personality at the current stage of system of training of the doctors-interns in higher educational institutions.

Maximum use of potential possibilities of lectures as a leading form of learning, namely the scientific level of preparation of the doctors-interns and their motivation for learning depends on the lecturer's skills and experience.

The learning process, beginning at the lectures, continues on practical exercises and deepens during the independent work.

Key words: doctor-intern, educational process, lectures.

SHEE «National Medical University» (Ivano-Frankivsk)

Рецензент – проф. Л.П. Сидорчук

Buk. Med. Herald. – 2015. – Vol. 19, № 4 (76). – P. 245-247

Надійшла до редакції 08.10.2015 року